

Alþingi

Kirkjustræti
150 Reykjavík

Borgarnesi, 23.03.2017
nr. erindis 1703083 GAJ

Efni: Umsögn byggðarráðs Borgarbyggðar um þingskjal 179 – 120. mál; 146 löggjafarþing 2016-2017; frumvarp til laga um breytingu á lögum um tekjustofna sveitarfélaga 4/1995 með síðari breytingum (afnám lágmarksútsvars)

Byggðarráð Borgarbyggðar hefur fengið til umsagnar frumvarp til laga um breytingu á lögum nr. 4/1995 um tekjustofna sveitarfélaga. Ákvæði frumvarpsins fela það í sér að ákvæði um lágmarksútsvar sveitarfélaga verði afnumið.

„Byggðarráð Borgarbyggðar samþykkti á fundi sínum þann 23. mars 2017 að leggja alfarið gegn samþykkt frumvarpsins.“

Í eftirfarandi greinargerð er afstaða sveitarfélagsins skýrð frekar:

Í flestum vestrænum samfélögum hefur náðst almenn samstaða um að íbúar hvers samfélags greiði hluta af aflafé sínu til hins opinbera til að fjármagna samfélagslega þjónustu. Stjórnsýslustig á Íslandi eru tvö, ríki og sveitarfélög. Skattgreiðslur íbúanna renna til ríkis eða sveitarfélaga með greiðslu annað hvort beinna eða óbeinna skatta. Til að almenn sátt ríki um skattgreiðslur þá er það grundvallarkrafa að framkvæmd skattheimtu sé í öllum aðalatriðum þannig að milli íbúanna ríki ákveðið jafnræði. Það er þannig samfélagsleg skylda allra að taka þátt í fjármögnun samfélagsins eftir ákveðnum vel skilgreindum leikreglum. Það má til dæmis benda á að í Noregi er einungis eitt fast hlutfall þess tekjuskatts íbúanna sem rennur til sveitarfélaganna. Einnig má nefna sem dæmi að í Kaupmannahöfn er mikill munur á efnahag íbúa þeirra 29 sveitarfélaga sem mynda það samfélag sem almennt er nefnt Kaupmannahöfn. Íbúar hinna betur stæðu sveitarfélaga greiða allir ákveðið lágmarkshlutfall tekna sinna í skatt til sveitarfélagsins enda þótt í raun væri hægt að lækka álagningarhlutfallið ef einungis væri tekið mið af þörfum hvers sveitarfélags fyrir rekstrarfé. Í þeim tilvikum greiða þau sveitarfélög, þar sem íbúarnir eru almennt hátekjufólk, inn í svokallaða „höfuðborgarjöfnun“ sem gerir það kleyft að láta fjármuni renna til þeirra sveitarfélaga þar sem stór hluti íbúanna er lágtekjufólk eða á fjárhagsaðstoð. Það er gert til að hin efnahagslega veikari sveitarfélög geti einnig séð íbúum sínum fyrir lögbundinni þjónustu.

Komi upp sú staða að mikill munur sé á því hve einstaklingar í áþekkri stöðu greiði til samfélagsins þá geta áhrif þess orðið mikil. Þannig geta myndast brestir í þann samfélagsáttmála sem þarf að ríkja um fyrirkomulag skattgreiðslna. Slikt getur fljótt haft viðtæk áhrif. Vitaskuld er aldrei hægt að tryggja algert réttlæti í þessum efnum en það er skylda opinberra aðila, bæði löggjafans og framkvæmdavaldsins, að tryggja sanngirni og jafnstöðu í þessum efnum eftir því sem fært er.

Sveitarfélög landsins leggja á útsvar og fasteignaskatt til að fjármagna þau lögbundnu verkefni sem þeim eru falin af löggjafanum. Álagning útsvars skal fara fram innan ákveðinna marka sem skilgreind eru í tekjustofnalögum sveitarfélaga. Aftur á móti er ekkert lágmark á A-skatti og C-skatti sem lagður er á fasteignir. Álagningarhlutfallið tekur mikið mið af þróun fasteignamats innan hvers sveitarfélags. Fasteignir eru ekki hreyfanlegar en einstaklingarnir eru það aftur á móti.

Staða sveitarfélaga hvað varðar styrk skattstofna er verulega breytileg. Í hluta sveitarfélaga er útsvarsstofninn veikur en í öðrum er hann sterkur. Sama gildir hvað varðar álagningarstofn fasteigna. Í vissum sveitarfélögum er hann mjög sterkur s.s. þar sem mikill fjöldi fasteigna (sumarhúsa) er innan sveitarfélagsins eða mjög stórir vinnustaðir svo sem stóriðjur eða vatnsorkuver. Viðkomandi sveitarfélög hafa því miklar tekur af fasteignasköttum og liggja langt yfir landsmeðaltal hvað það varðar. Í ýmsum tilvikum eru íbúar þessara sömu sveitarfélaga mjög fáir.

Væri ákvæði um lágmarksútsvar afnumið þá gætu þau sveitarfélög sem hafa mjög sterkan stofn til álagningar fasteignaskatts lækkað álagningarhlutfall útsvars eða jafnvel lagt af innheimtu útsvars án þess að það setti rekstur sveitarfélagsins í hættu. Það hefði í för með sér að íbúar viðkomandi sveitarfélags myndu greiða miklu lægri skatta af tekjum sínum heldur en íbúar annarra sveitarfélaga. Með því fyrirkomulagi væri verið að leggja grunn að því að skapa skattaparadísir í ákveðnum sveitarfélögum í landinu. Mjög líklegt væri að afleiðing þessa yrði að gervibúseta myndi byggjast upp í umtalsverðum mæli í viðkomandi sveitarfélögum. Mikill ábati væri að því fyrir almenning að skrá heimili sitt í lágskattasveitarfélagi í þeim tilgangi að greiða lægri skatta. Það hefði í för með sér að það jafnvægi og sátt sem almennt er til staðar um fyrirkomulag tekjustofna sveitarfélaga myndi raskast. Slík vegferð yrði engum til farsældar nema þeim einstaklingum sem nytu skattahagræðis vegna þessara breytinga. Hún yrði allra síst til þess að styrkja sveitarstjórnarstigið því eftir sætu önnur sveitarfélög sem myndu sjá á eftir skattgreiðendum til fyrrgreindra lágskattasveitarfélaga. Þau stæðu frammi fyrir lækkun útsvarstekna en rekstrarkostnaður væri óbreyttur.

Á fyrrgreindum forsendum leggst byggðarráð Borgarbyggðar gegn frumvarpi til laga um breytingu á lögum um tekjustofna sveitarfélaga 4/1995 sem felur í sér afnám lágmarksútsvars.

Þetta tilkynnist hér með.

Virðingarfyllt
Gunnlaugur A. Júlíusson
sveitarstjóri

